ŚRODA dnia 10. Lutego 1819. (Nro 108.)

Gazeta Codzienna Narodowa i Obca.

Prenumerata w Warszawie kosztuje na Kwartał Zł: 10. po Województwach z Pocztą na Kwartał Zł: 13

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— z Warszawy —

Najjaśniejsza Cesarzowa panująca przybyła do Wierzbołowa granicznego miasta Królestwa Polskiego dnia 30 Stycznia, gdzie przywitaną została przez oczekujących tamże JW. Sumińskiego Radzcę Stanu Dyrektora Jeneralnego Policji i Poczt, JW. Zielińskiego Prezesa Kommissji Województwa Augustowskiego; i W. Mieroszewskiego Majora Adjutanta JOX. Namiestnika, zkąd udała się do Wyłkowyszek, nocując na plebanji. Miasto rzęsisto illuminowaném było i ozdobione bramą tryumfalną z przeźroczem. Przed odjazdem d. 31 Stycznia udarowała Xiędza Zawadzkiego jako gospodarza, pierścieniem brylantowym. Wyruszyła N. Cesarzowa o godzinie 8 rano zatrzymawszy się tylko nieco w Marjampolu zaszczyciwszy dom Kommissarza Obwodowego, gdzie posiliła się buljonem; i Wżną Kożubską Kommissarzową udarowala formóarem brylantowym, o godzinie 3 po poludniu przybyła nad przewóz do Alexoty, gdzie oczekiwał JW. Rzymski Korsaków Gubernator Wojenny Wileński. Dnia 1 Lutego pożegnawszy osoby przeprowadzające Ją przez Królestwo Polskie: obdarzyła JW. Sumińskiego Radcę Stanu tabakierą złotą bogato brylantowaną z Cyfrą swoją, JW. Zielińskiego Prezesa i Mierdszewskiego Majora pierścieniami brylantowemi z Cyfrą, a zaś P. Bentkowskiego Officjalistę Pocztowego pierścieniem brylantowym.

Dnia 8go b. m. wyszła z téj stolicy 2ga brygada 12téj dywizji, złożona z 2ch pułków linjiowych pieszych Alexapolskiego i Nowo-Jermałańskiego, tudzież baterji artyllerji, a nadciągnęła tegoż dnia 3cia brygada tejże dywizji, składająca się z 6go i 41go pułków strzelców pieszych i z baterji artyllerji. Ta ostatnia wyruszy ztąd dnia dzisiejszego, w którym to dnia ukończy się przechód powracającego z Francji do swéj Ojczyzny Cesarsko-Rossyjskiego wojska.

Kommissja Najwyższa Examinacyjna.

Stosownie do Artykułu 53. Postanowienia Xięcia Namiestnika Królewskiego, z dnia 12 Listopada r. 1616 podaje do publicznej wiadomości, że PP. Jan Leski i Wincenty Rzeszotarski, Adjunkci Kommissji Województwa

Mazowieckiego, złożywszy na dniu 29 Stycznia 1819. Examen z wiadomości Administracyjnych, na Urząd Kommissarza Delegowanego do Obwodu, otrzymali świadectwo zdolności do sprawowania rzeczonego Urzędu z szczególniejszym dla Kraju użytkiem, i że zapisani zostali do Listy Kandydatów usposobionych.

LISTY

o ANGLIKACH i o LONDYNIE.

LIST III.

o Kwakrach.

(Dokończenie.)

Jak każda nowość tak i sekta przyjaciół (Kwakrów), znalazła wielu przeciwników. Lubo przodkowie nasi nauczali tylko czystéj moralności, byli jednak prześladowani i wypędzani. Pierwszy Kromwell nakazał urzędnikom Angielskim wyśledzać ich i karać. Więziono ich bez uwagi na wiek, na stan, ani na płeć; okuwano ich w kajdany i kazano ich publicznie ćwiczeć rózgami. Jerzy Fox Naczelnik Przyjaciół uwięzionym został w Nottingham w r. 1649. Przyprowadzony przed dwóch Sędziów Pokoju, zaczął ich nauczać przepisów swojéj wiary, zalecał im aby się upokorzyli przed Bogiem, który go natchnął, i aby słów jego słuchali tylko ze drżeniem. Jeden z nich przerwał mu w tém miejscu mowę i rzekł: „ Wy więc jesteście ludzie drżący (Quakers). To przezwisko stało się wkrótce powszechném dla rozróżnienia ludzi naszéj wiary, ale przodkowie nasi zostawili nam nazwisko przyjaciół, które lepiéj maluje wzajemne nasze przywiązanie.

Wkrótce żałował Kromwel postępowania swego. Kazał stawić przed sobą Jerzego Foxa, uwolnił go z więzienia, i miał z nim długą rozmowę po któréj głośno wyznał, iż przyjaciół, ani darem, ani urzędami, ani pieniędzmi przekupić nie można.

Mimo tego nie ustawały prześladowania, ale w pośród tych prześladowań towarzystwo nasze wzrastało coraz bardziéj, w liczbę i znaczenie. Stałość wśród męczarni, pomnażała wielbicieli i przyjaciół zgromadzeniu naszemu.

Gdy Wilhelm III. wstąpił na tron, ustała nietolerancja, a dekret Króleski ogłosił: iż słowo Kwakra uważane będzie za przysięgę.

Gdy Wilhelm Penn zdobył Pensylwanję, poszła za nim wielka liczba przyjaciół, i odtąd ta prowincja stała się Kwakrów stolicą.

Nie masz towarzystwa, którego Rząd byłby porządniejszy i łagodniejszy. Każda rodzina przyjaciół sama nad sobą czuwa i spory w niéj wyniknąć mogące rostrzyga. Zbieramy się wszyscy co miesiąc, dla wglądania w potrzeby uboższych Kwakrów i dla zajęcia się wychowaniem ich dzieci; dla wydawania zaświadczeń tym przyjaciołom, którzy się na inne miejsce przenoszą, ażeby i zgromadzenia innych Kwakrów przyjąć, i w potrzebie wesprzeć ich mogły.

Przyjaciele nie powinni się processować. Prawidła Towarzystwa naszego wymagają, ażeby każdy spór przez ugodę lub pośrednictwo ułatwionym został. Osoby nie przyjmujące pośrednictwa przyjaciela wyznaczonego z grona towarzystwa, są wymazane z rzędu przyjaciół.

Osoby chcące wejść w związek małżeński, powinny się stawić na zgromadzeniu miesięczném; powinny dowieść iż mają zezwolenie rodziców, i powinny przychodzić przez trzy miesiące następnie, dla

przekonania wszystkich przyjaciół, iż stale trwają w swojém przedsięwzięciu. Jeżeli przez cały ten przeciąg czasu nikt się ich związkowi nie sprzeciwi, na ówczas, Towarzystwo ich związek uroczyście ogłasza, i wydaje im świadectwo uznające ich za małżonków, a rodzice i wszyscy na tem zgromadzeniu przytomni, podpisują to świadectwo. — Dzieciom dają nazwisko bez uroczystości, ale także na ogólném zgromadzeniu towarzystwa. Podobnież skromnym jest obrządek pogrzebowy. Kilku przyjaciół prowadzą zwłoki na miejsce spoczynku, a jeden z nich w przemowie wyraża uczucie jakiém jest natchniony, i którém przytomnych zbudować może.

Oprócz zgromadzeń miesięcznych, mamy zgromadzenia kwartalne, na których składają rapport z czynności odbytych na zgromadzeniach miesięcznych. Zgromadzenia roczne przeznaczone są do urządzenia braterskiej korrespondencji z wszystkiemi Zgromadzeniami Przyjaciół. Na tych zgromadzeniach, rostrzygane bywają stosunki wszystkich Przyjaciół tyczące.

Żony naszych przyjaciół, zbiérają się także co miesiąc dla wykonywania uczynków dobroczynnych; i dla rozdawania jałmużny. Podczas posiedzeń, obieramy z grona naszego osobę, która się zajmuje obowiązkami Sekretarza, i która rejestra układa. Wszystkie te usługi, odbywają się darmo. Opłacają tylko u Kwakrów służących, i człowieka użytego do przepisywania Aktów.

Nie ujrzysz żadnego Kwakra żebrzącego, bo każdy nieszczęśliwy i kaleka, znajdzie u nas wsparcie, a ubogi zatrudnienie.

W romansach, — rzekł P. W. A. kończąc swoje opowiadanie, — opisują Kwakrów jako filozofów ponurych, lub odludków; może w tém wydają się wam obyczaje nasze za zbyt surowe, że za obowiązek nasz poczytujemy, powiedzieć każdemu prawdę, lubobyśmy się przeto komu narazić mogli. Poznałeś nas bliżéj. Spodziewam się iż będziesz się starał zbić fałszywe o nas mniemanie, i wystawić nas takiemi, jakiemi w istocie jesteśmy.

LIST IV.

Przemysł i piękne kunszta.

W pierwszym moim liście, opisywałem Ci przyjacielu, jakie bogactwa przynoszą rękodzieła angielskie, i z jak wielkiemi nakładami wszystkie fabryki są założone. Lepiej się o tém przekonasz, przeczytawszy to, co ci teraz opiszę.

Odwiedzałem piękny browar P. Meux (który się wymawia Mijuz). Utrzymują, iż ten browar nie jest jeszcze jednym z znajznaczniejszych w Londynie. Do tego browaru użyto tylko 104 koni, i 150 ludzi; część roboty ułatwia machina parowa.

W tym browarze jest kilka kadzi mogących w sobie pomieścić do 1,072,000 kwart; ale jedna kadź daleko większa mieści w sobie kwart 3,240,000. — W téj to kadzi dawał P. Meux bal dla Xięcia Würtembergskiego 31 Maja r. 1797. Kadź ta ma 65 stóp dijametru a 25 wysokości. — Z browaru P. Meux wychodzi na dzień 8,000 garcy. Każdy z trzech jego kotłów mieści w sobie 3,000 garcy. Dla ułatwienia sprzedaży tak wielkiéj ilości piwa i porteru, P. Meux ma w mieście 900 szynkowni, które najmuje różnym osobom pod warunkiem, ażeby tylko od niego opatrywali się w napój.

Przed czterema laty w browarze jednego z jego synów, pękła kadź piwa, zala-

ła część miasta, zatopiła trzydzieści siedm osób i obaliła dwa domy.

Po śmierci sławnego piwowara Pana Wittbread, meble i konie użyte do jego browaru, oszacowano na 38,400,000 Złotych. Zapewne mało jest fabryk tak znacznych, ale P. Fery de St. Constant zarecza: iż niedawnemi czasy, sprzedano browar za 131,520,000 Złp. a było 22 kupców, którzy go nabyć chcieli.

Dystyllatorowie nie są ani tak liczni, ani tak bogaci; jednakowo jeden z nich opłacać ma rocznie 1,920,000 Złp. saméj akcyzy. W r. 1813 dystyllatorowie sami płacili do skarbu 39,276,136 funt. szterl:

Już opisywałem jakie korzyści ciągną rzemieślnicy z użycia machiny parowéj; korzyści te są rozliczne. Najznaczniejszą machinę ogniową wystawiono w Hrabstwie Cornouailles i użyto jéj do kopalni. Moc tej machiny równa się sile tysiąca koni, pompuje ona wodę 500 stóp głębokości. Mógłbym tu jeszcze przytoczyć machinę ogniową użytą do wybijania Gazet the Times i Morning Chronicle. — Za pomocą tej machiny, można wybić 10,000. exemplarzy na godzinę.

Inna machina ogniowa robi trzewiki, inna żnie sieczkę dla koni, inna piłuje drzewo. Widziałem u pewnego Aptekarza machinę ogniową jedynie użytą do topienia kruszców i gotowania ziół do Apteki potrzebnych.

Do wielkich machin policzyć trzeba nową kuchnię wynalezioną przez Pana Slark. Można ją widzieć w Cheapside-street. Kilka węgli kamiennych ogrzewających kocioł z wodą, dostarczają dość pary do ogrzania pieca i kanału, na którym gotuje się do czterdzieści potraw odmiennych. Taki apparat ciągle dostarcza wody wrzącéj. Przez mechanizm bardzo prosty, kocioł napełnia się wodą w miarę jéj ewaporacji; i jeżeli wiele potraw gotować nie potrzeba, pozostałe ciepło można użyć, bądź do ogrzania łaźni, bądź do dystyllowania, bądź do utrzymywania temperatury umiarkowanéj w pokojach.

(Dokończenie tego listu w jutrzejszym numerze).

OBWIESZCZENIE.

Podaję do publicznéj wiadomości, iż powróciłem z Lublina, i mieszkam jak dawniéj na Nowém Mieście pod Nr. 362.

Angel
Okulista i Dentysta.

TEATR NARODOWY.

Jutro daną będzie Komedja: Pan Kminek z Pipiszek.

DOSTRZEZENIA METEOROLOGICZNE, czynione w Warszawie przez Ant: MAGIER.

Dnia	Termometr		Barometr			Wiatr	Stan Nieba	Wysokość wody na Wiśle.	
rano.	ciepła	zimna	cale	linje	10częś: li:			łokcie	cale
8. Lutego		2.	27	4	8	Południo-Zachodni.	Mglisto.		
9. Lutego		2	27	7	8	Zachodnio - Południo.	Mglisto.		

Wydawcy odpowiedzialni. Hrabia Kicinski J. Morawski